

Αθήνα, 30 Μαΐου 2025

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς: Τον Υπουργό Εξωτερικών

Θέμα: Συμμετοχή της Τουρκίας στα ευρωπαϊκά εξοπλιστικά προγράμματα.– Πώς προστατεύονται τα ελληνικά συμφέροντα;

Κατά το τελευταίο διάστημα, καταγράφηκαν σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά τις όποιες ενστάσεις της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας, η πλειοψηφία των κρατών-μελών της ΕΕ αποφάσισε να ανοίξει τον δρόμο για συμμετοχή της Τουρκίας σε ευρωπαϊκά εξοπλιστικά προγράμματα, στο πλαίσιο του νέου χρηματοδοτικού εργαλείου SAFE (Security Action for Europe), το οποίο εντάσσεται στη «Λευκή Βίβλο για την Άμυνα».

Το νέο αυτό εργαλείο, ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο εγκρίθηκε, με ειδική πλειοψηφία και όχι ομοφωνία την 27^η Μαΐου στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της Ένωσης, προβλέπει χρηματοδότηση κοινών επενδύσεων στην αμυντική παραγωγή, με δυνατότητα συμμετοχής τρίτων χωρών μέχρι και σε ποσοστό 35%, έναντι 65% των κρατών-μελών,

Η εξέλιξη αυτή δημιουργεί εύλογα ερωτήματα για τη στρατηγική της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία δεν κατόρθωσε να αποτρέψει την εμπλοκή της Άγκυρας σε κρίσιμα αμυντικά εργαλεία της Ένωσης, παρά τη συνεχιζόμενη επιθετικότητα της Τουρκίας, την άρνησή της να αναγνωρίσει την Κυπριακή Δημοκρατία, τις διαρκείς παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, καθώς και το εν ισχύ **casus belli**, μη αποδεχόμενη το αναφαίρετο δικαίωμα της Ελλάδος να επεκτείνει τα Χωρικά της Ύδατα στο Αιγαίο στα 12 μίλια.

Δεδομένου ότι στο κείμενο της συμφωνίας δεν υπάρχει ρητή διατύπωση που να αποκλείει την Τουρκία από τη δυνατότητα δανειοδότησης και συμμετοχής στο SAFE, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που θα τεθούν.

Δεδομένου ότι για την άμεση συμμετοχή της Τουρκίας (έως 35%) μέσω διμερούς συμφωνίας με την ΕΕ, θα απαιτείται ομοφωνία βάσει των άρθρων 212 και 218 της ΣΛΕΕ (Συνθήκη Λειτουργίας της ΕΕ)».

Δεδομένου ότι η Τουρκία, ως τρίτη χώρα, πέραν της άμεσης συμμετοχής της, θα έχει επιπλέον δύο δυνατότητες συμμετοχής και συγκεκριμένα: (α). Έμμεση συμμετοχή μέσω εξαγοράς ευρωπαϊκής εταιρείας (όρα ιταλική Piaggio Aerospace, που εξαγοράστηκε από την τουρκική Baykar). Σε αυτή την περίπτωση, η Ελλάδα δεν έχει τη δυνατότητα να τη μπλοκάρει, όπερ σημαίνει ότι δεν θα ενεργοποιούνται οι ρήτρες προστασίας των κρατών-μελών και. (β). Περιορισμένη συμμετοχή ως υπερβολάβος σε

ποσοστό έως 15%. Σε αυτήν την περίπτωση, δεν θα απαιτείται κανενός είδους έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, λόγω πιθανής συμμετοχής της σε κοινοπραξίες.

Εξίσου κρίσιμο ζήτημα συνιστά η πιθανότητα, υπό τον μανδύα της “συμπαγωγής” με ευρωπαϊκούς εταίρους, να αποκρύπτεται συμμετοχή εταιρειών με τουρκικά συμφέροντα, μέσω πολυεθνικών σχημάτων. Η απουσία υποχρεωτικής δημοσιοποίησης της πλήρους μετοχικής σύνθεσης και των εσωτερικών συμφωνιών στο πλαίσιο των οδηγιών 2009/81 και 2014/24 περί δημοσίων συμβάσεων δημιουργεί περιθώρια αδιαφάνειας.

Δεδομένου ότι σύμφωνα με την πρόσφατη απόφαση της COREPER, προκειμένου να κριθεί επιλέξιμο ένα εξοπλιστικό πρόγραμμα για χρηματοδότηση από το SAFE, απαιτείται ποσοστό τουλάχιστον 65% της αξίας του υλικού να προέρχεται από την ΕΕ, την Ουκρανία ή χώρες του ΕΟΧ/ΕΖΕΣ – ρύθμιση που εγείρει εύλογα ερωτήματα ως προς τον έλεγχο της ακριβούς προέλευσης των υλικών και τις διαδικασίες ιχνηλάτησης της αλυσίδας εφοδιασμού.

Τέλος, δεδομένου ότι επίκειται η Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026 και ότι οι προεδρίες λειτουργούν με κοινό πρόγραμμα (trio) για το διάστημα 7/2025–12/2026 (Δανία–Κύπρος–Ιρλανδία).

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

1. Σύμφωνα με το άρθρο 16 του συστήματος SAFE, προβλέπεται ότι τρίτες χώρες μπορούν να συμμετάσχουν «εφόσον δεν απειλούνται τα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ένωσης ή των κρατών-μελών». Προτίθεται η ελληνική πλευρά να απαιτήσει, σε εφαρμογή του εν λόγω άρθρου, αντισταθμιστικές ρήτρες εξυπηρέτησης των εθνικών συμφερόντων, θέτοντας ρητούς όρους, όπως η άρση του casus belli και η αναγνώριση της στρατιωτικοποίησης των νησιών, προτού δημιουργηθούν τετελεσμένα στην ευρωπαϊκή άμυνα;
2. Πώς προβλέπεται να διαμορφωθεί η ακριβής διαδικασία έγκρισης ενός προγράμματος με συμμετοχή τρίτης χώρας; Πώς θα διασφαλίζεται ότι οι πληροφορίες σχετικά με την προέλευση του υλικού που εντάσσεται στο πρόγραμμα SAFE, αλλά και σχετικά με τη μετοχική σύνθεση των επιλέξιμων εταιρικών σχημάτων, θα τίθενται πράγματι στη διάθεση των κρατών μελών για έλεγχο και δεν θα επικαλούνται ρήτρες εμπιστευτικότητας ή ερμηνείες των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις που περιορίζουν τη διαφάνεια; Και τέλος, πώς θα αποτρέπεται ενδεχόμενη έμμεση συμμετοχή τρίτων χωρών, όπως η Τουρκία, μέσω συμπαγωγών ή πολυεθνικών σχημάτων;

Ο ερωτών Βουλευτής

Τάσος Οικονομόπουλος